

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

Vejledning

Ansøgningstermin
November 2010

**Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker
Vejledning.
Ansøgningstermin november 2010**

Udarbejdet af: Jonna Holmgaard Larsen

13. august 2010

**Styrelsen for Bibliotek og Medier
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V**

Telefon: 33 73 33 73

E-mail: post@bibliotekogmedier.dk

Hjemmeside: www.bibliotekogmedier.dk

Vejledningen er kun tilgængelig på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside.

Indholdsfortegnelse

1. Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker.....	4
1.1. Indledning.....	4
1.2. Præsentation af Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker	4
2. Retningslinjer for projektbevillinger.....	4
2.1. Indsatsområder for 2011.....	4
2.2. Frie forsøg.....	5
2.3. Projektmodning	5
2.4. Hvem kan søge?.....	5
2.5. Hvad gives der tilskud til?	5
2.6. Hvor meget kan der søges?.....	6
2.7. Samarbejdsprojekter.....	6
2.8. Projektvarighed	6
2.9. Tilgængelighedskrav	6
2.10. Åbne standarder.....	7
2.11. Ansøgningsproces og ansøgningsterminer.....	7
2.12. Hvad sker der med ansøgningen?.....	7
3. Administration af projektbevillingen.....	8
3.1. Bevillingsforudsætninger	8
3.2. Faglig afrapportering og udbetaling.....	8
3.4. Afsluttende projektrapport.....	9
3.5. Afrapportering af projektmodning.....	9
4. Resultatformidling.....	10
4.1. Faglig formidling og markedsføring af igangværende forsøg	10
5. Juridisk og økonomisk ansvar for projektet	10
 Bilag 1. Bedre læsefærdigheder hos unge og voksne.....	11
Bilag 2. Biblioteksbetjening af børn	12
Bilag 3. Biblioteksbetjening af unge.....	13
Bilag 4. Fleksibel biblioteksbetjening.....	14
Bilag 5. Ny formidling i biblioteksrummet	15
Bilag 6. Skolebiblioteket og ressourceteamet - en dynamo for udviklingen.....	16

1. Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

1.1. Indledning

Denne vejledning gælder for Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker. Vejledningen indeholder en kort beskrivelse af:

- Indsatsområder for 2011 (med ansøgningstermin november 2010)
- Information om Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

Vejledningen offentliggøres og bliver løbende opdateret på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside under *Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker*. I projektbanken samme sted vil det også være muligt at følge igangværende projekter og finde information om gennemførte projekter.

1.2. Præsentation af Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

Ifølge *Lov om biblioteksvirksomhed* (lov nr. 340 af 17. maj 2000) yder staten tilskud til udvikling inden for folke- og skolebiblioteksområdet. Der afsættes årligt et beløb på finansloven til Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker. Hertil kommer tilbageførte midler fra afsluttede/ikke gennemførte projekter.

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker anvendes som en strategisk ressource på folke- og skolebiblioteksområdet og vil fortsat blive anvendt i forbindelse med realisering af målsætningerne for *Lov om biblioteksvirksomhed*. Den er desuden et vigtigt redskab i udviklingen af samarbejdet i det danske biblioteksvæsen og til fremme af kompetenceudvikling.

Indsatsområderne fastlægges, så de er med til at understøtte Styrelsen for Bibliotek og Mediers strategi for dansk biblioteksudvikling.

2. Retningslinjer for projektbevillinger

2.1. Indsatsområder for 2011

- Bedre læsefærdigheder hos unge og voksne.
- Biblioteksbetjening af børn.
- Biblioteksbetjening af unge.
- Fleksibel biblioteksbetjening.
- Ny formidling i biblioteksrummet.
- Skolebiblioteket og ressource teamet – en dynamo for udviklingen

Indsatsområderne fastlægges årligt efter rådgivning fra KL, Danmarks Biblioteksforening og Undervisningsministeriet.

Bemærk at de generelle bestemmelser for budgetter, regnskabsaflæggelser, afrapportering og løbende information om projekterne gælder for alle indsatsområderne.

Formålsbeskrivelserne for de enkelte områder supplerer de generelle bestemmelser. Projekterne skal bidrage til udviklingen i folke- og skolebibliotekerne. De skal derfor indeholde elementer af nyhedsværdi, fremtidsperspektiv, praktisk anvendelighed og bredde.

Nyhedsværdi vil sige, at der skal lægges vægt på metoder eller opgaver, der ikke allerede er afprøvet i andre biblioteker.

Fremtidsperspektiv vil sige, at der bør være realistiske muligheder for at udnytte et projekts resultater efter forsøgsperiodens ophør.

Praktisk anvendelighed og bredde betyder, at resultaterne skal kunne bruges i andre folkebiblioteker. Dette aspekt inddrages i projektbeskrivelsen, i evalueringen og i den afsluttende rapport.

Projekter, der gennemføres i samarbejde med andre biblioteker, institutioner m.v., og som sigter mod mere permanente partnerskaber, vil blive prioriteret.

2.2. Frie forsøg

Indsatsområdet er en mulighed for at søge midler til projekter, der falder uden for de nævnte strategiske indsatsområder. Det betyder, at der alene kan søges midler under Frie forsøg, når et projekt ikke kan henføres til et strategisk indsatsområde. Hvis et projekt er relevant for flere indsatsområder, vælges det mest relevante. Projekterne under Frie forsøg skal også opfylde kriterierne om nyhedsværdi, fremtidsperspektiv, praktisk anvendelse og bredde.

2.3. Projektmodning

Det er muligt at søge om tilskud til projektmodning. I en projektmodningsfase arbejdes der typisk med gennemførelse af behovsanalyse, med at finde samarbejdspartnere og med valg af metode. Hvis der vælges at søge om tilskud til projektmodning, skal der redegøres for, hvordan man vil gribe modningsfasen an. Som minimum angives mål samt tids- og handlingsplan.

2.4. Hvem kan søge?

Folkebiblioteker, skolebiblioteker/pædagogiske servicecentre, kommuner og institutioner, der understøtter og udvikler folke- og skolebibliotekerne.

2.5. Hvad gives der tilskud til?

Der kan gives tilskud til projektmodning og egentlig projektstøtte til:

- Konsulentbistand. Ekstern evaluator/proceskonsulent/følgforskning.
- Konferencer/seminarer.
- Frikøb af eget personale.

Der ydes kun tilskud til projekter i udviklingsfasen. Der kan således gives tilskud til generel metodeudvikling, men ikke til udvikling af konkrete særlige serviceydelser (jvf. § 20 i *Lov om biblioteksvirksomhed*) med henblik på salg eller til markedsføring af sådanne ydelser.

Bemærk at hvis et projekt, der har opnået tilskud fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker, resulterer i en særlig serviceydelse, skal tilskuddet indgå som en omkostning ved prisfastsættelsen af ydelsen.

Der gives ikke tilskud til administration af et projekt, men udgifter til administration kan indgå som egenfinansiering med maksimalt 3 % af den samlede egenfinansiering.

Der kan normalt ikke søges om tilskud til it-udstyr og inventar.

2.6. Hvor meget kan der søges?

Projekter, der gennemføres af folkebiblioteker eller andre kommunale institutioner, bør være delvis finansieret af kommunen. Egenfinansieringen bør normalt udgøre 40 % af det samlede budget. Men en del af egenfinansieringen kan komme fra private samarbejdspartnere, fonde, legater m.fl. I særlige tilfælde kan Styrelsen for Bibliotek og Medier dog imødekomme en ansøgning om fuld finansiering af et projekt.

Styrelsen for Bibliotek og Medier kan bevillige tilskud med et mindre beløb end det ansøgte.

2.7. Samarbejdsprojekter

En af intentionerne i *Lov om biblioteksvirksomhed* er at understøtte og fremme samarbejdet mellem bibliotekerne imellem samt at fremme samarbejdet mellem bibliotekerne og andre interessenter.

Styrelsen for Bibliotek og Medier ser derfor gerne, at flere interessenter indgår i et samarbejde om udviklingsprojekterne. Bl.a. med det formål at skabe mulighed for at flere biblioteker bliver inddraget i forsøgs- og udviklingsarbejdet. Styrelsen for Bibliotek og Mediers intention med samarbejdet er at opnå bredere sparring i forhold til udviklingen af biblioteksopgaverne samt en udvidelse af samarbejdsrelationerne.

Der kan kun være én juridisk/økonomisk ansvarlig for det samlede projekt. Denne person er samtidig den, som Styrelsen for Bibliotek og Medier kommunikerer med vedrørende tilsagn/afslag på ansøgning, økonomiske forhold m.v.

2.8. Projektvarighed

Af årets bevilling gives der som udgangspunkt tilsagn om tilskud for et år. Ekstraordinært vil der kunne gives tilsagn om tilskud til projekter i op til to år. Der gives ikke tilskud med tilbagevirkende kraft.

2.9. Tilgængelighedskrav

Styrelsen for Bibliotek og Medier ønsker at fremme kravet om tilgængelighed for synshandicappede, ordblinde og svage læsere i almindelighed, til de it-projekter og it-ydelser som iværksættes med tilskud fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker. Ifølge Nota (Nationalbibliotek for mennesker med læsevanskeligheder) sikres tilgængeligheden til elektroniske ydelser bedst og billigst, hvis den tænkes ind fra projektets start. Styrelsen for Bibliotek og Medier opfordrer derfor til, at tilgængelighedsaspektet inddrages i projektets tidlige fase, og at der lægges vægt på kravet om tilgængelighed i udformningen af projektansøgningen.

2.10. Åbne standarder

Hvis der i projektet udvikles tekniske løsninger, gælder generelt at vedtagne relevante danske og internationale standarder skal følges.

Er den tekniske løsning dækket af IT- og Telestyrelsens syv sæt af åbne standarder, som er obligatoriske for nye projekter, skal disse følges:

http://modernisering.dk/da/projekter/digitaliseringsinitiativer/aabne_standarder/

Desuden bør tekniske løsninger kunne anvendes af en bredere kreds af biblioteker og derfor så vidt muligt baseres på open source. Såfremt disse principper fraviges i et projekt, påhviler det projektansøgeren at begrunde undtagelsen.

2.11. Ansøgningsproces og ansøgningsterminer

Web-ansøgningen på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside skal anvendes. Kravene til udformningen af ansøgningen fremgår af den elektroniske ansøgningsblanket med tilhørende hjælpetekster.

Ansøgningsfristen til Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker er **mandag den 1. november 2010 kl. 16.00.**

Det vil sige, at den elektroniske ansøgning skal være afsendt senest mandag den 1. november 2010 kl. 16.00. Ansøgningen udskrives desuden i to eksemplarer. Det ene eksemplar underskrives af den juridisk/økonomisk ansvarlige for projektet (institutionens leder) og sendes efterfølgende pr. brev til Styrelsen for Bibliotek og Medier. Det andet eksemplar er til eget brug.

Ansøgningen sendes til:

**Styrelsen for Bibliotek og Medier
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V
Mrk.: "Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker"**

- For sent modtagne ansøgninger kommer ikke i betragtning.
- Der kan fastsættes ekstraordinære ansøgningsterminer. I disse tilfælde bliver ansøgningsfrister m.m. udmeldt særskilt.

2.12. Hvad sker der med ansøgningen?

Ved ansøgningsfristens udløb foretages følgende i Styrelsen for Bibliotek og Medier:

Når ansøgningen er modtaget, får ansøgere en elektronisk kvittering. Ansøgningerne fordeles derefter blandt Styrelsen for Bibliotek og Mediers faglige konsulenter, som udarbejder indstillinger til Fagligt rådgivende udvalg for Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker (RUF).

Oplysninger om hvornår der er møde i RUF, og hvornår der kan forventes svar på ansøgningen, offentliggøres på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside.

Projekter, der får bevilling, følges herefter af én af Styrelsen for Bibliotek og Mediers faglige konsulenter.

3. Administration af projektbevillingen

3.1. Bevillingsforudsætninger

Tilskud bevilges under forudsætning af:

- At bevillingen anvendes i henhold til det i projektet fremlagte budget og projektets tidsplan (og altså ikke nødvendigvis i 2011).
- At Styrelsen for Bibliotek og Medier umiddelbart informeres om principielle ændringer i projektet.
- At tilskuddet kan bortfalde eller kræves tilbagebetalt, hvis det ikke anvendes som angivet i ansøgningen, ovenstående bemærkninger eller evt. senere aftalte ændringer.

3.2 Faglig afrapportering og udbetaling

Styrelsen for Bibliotek og Medier ønsker løbende at følge udviklingsprojekterne. Indtil et projekt endelig er afsluttet er det derfor obligatorisk at indsende en faglig statusrapport til de fastsatte terminer, som offentliggøres på styrelsens hjemmeside.

- For projektbevillinger på kr. 500.000 og derover er der krav om:
 - Faglige statusrapporter kvartalsvis. Den første efter ½ år fra modtagelsen af tilsagnsbrev.
- For projektbevillinger på mellem kr. 50.000 og kr. 500.000 er der krav om:
 - Faglige statusrapporter halvårligt.

Udbetalinger af tilskud efter afholdte udgifter sker ved de samme terminer med indsendelse af en økonomisk statusrapport godkendt af institutionens leder. Indsendes der ikke økonomisk statusrapport, kan udbetaling først ske ved næste termin eller når endeligt regnskab er godkendt. Bemærk at udbetaling efter økonomisk statusrapport også er betinget af, at der samtidig er indsendt faglig statusrapport. Der skal kunne leveres dokumentation (i form af regnskabsoversigter, herunder bilag) efter evt. anmodning.

Et beløb på 10 % af alle projektbevillinger tilbageholdes, indtil et afsluttende regnskab er afleveret og godkendt af Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Kravene til udformning af den faglige og økonomiske statusrapport fremgår af rapportskabelonerne.

Skabeloner til statusrapporterne kan ses via følgende link:

<http://www.bibliotekogmedier.dk/tilskud/tilskud-og-puljer-biblioteker/udviklingspuljen/vejledninger-mm/>

3.3. Regnskab og revision

Senest fire måneder efter projektets afslutning (jf. projektplanen i ansøgningen) skal der indsendes et afsluttende regnskab for hele projektet til Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Regnskabet opgøres således:

- Opgørelse over alle projektets udgifter og indtægter.
- Redegørelse for beløbsmæssige afvigelser mellem budget og regnskab.
- Underskrift af den projektansvarlige og institutionens leder.

Af hensyn til den originale underskrift skal regnskabet indsendes pr. brev, men bemærk at der ikke skal sendes bilag for de afholdte udgifter sammen med regnskabet.

Revision skal ske efter følgende regelsæt:

- For projektbevillinger på kr. 500.000 og derover er der krav om:
 - Regnskab revideret og underskrevet af en statsautoriseret eller registreret revisor.
- For projektbevillinger på mellem kr. 50.000 og kr. 500.000 er der krav om:
 - Regnskab revideret og underskrevet af en registreret eller ikke-faguddannet revisor.
- For projektbevillinger på kr. 50.000 og derunder er der alene krav om:
 - Regnskab underskrevet af institutionens leder.

Regnskabet kan udformes ved brug af en skabelon, der vil blive udarbejdet af Styrelsen for Bibliotek og Medier.

For regnskaber, hvor der kræves revision, er der udarbejdet instrukser til brug for revisor.

Se vejledninger <http://www.bibliotekogmedier.dk/tilskud/tilskud-og-puljer-biblioteker/udviklingspuljen/vejledninger-mm/instruks-for-regnskab/>

3.4. Afsluttende projektrapport

Senest fire måneder efter projektets afslutning skal en samlet rapport afleveres til Styrelsen for Bibliotek og Medier. Det skal dels ske ved at publicere rapporten i projektbanken på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside og dels ved at indsende rapporten elektronisk til projektets faglige konsulent. Den indledes med en kort sammenfatning.

Resultater projektet i et produkt, der foreligger på f.eks. en dvd eller et andet fysisk medium, afleveres en kort rapport elektronisk, og der træffes særskilt aftale om indsendelse af selve produktet.

3.5. Afrapportering af projektmodning

Afrapportering fra projekter, der har modtaget tilskud til projektmodning, foregår enten ved fremsendelse af egentlig ansøgning eller ved en kort rapport om, hvad der førte til, at projektmodningen ikke resulterede i en egentlig ansøgning.

4. Resultatformidling

4.1. Faglig formidling og markedsføring af igangværende forsøg

Tilskudsmodtagere skal give andre biblioteker og offentligheden mulighed for løbende at følge med i udviklingen af projektet ved at publicere information om projektets forløb i projektbanken.

Det er vigtigt, at projektresultater løbende formidles i form af artikler i fagblade, lokal- og landsdækkende presse, conferenceindlæg m.v. Disse produkter skal også indgå i projektbanken.

Hvor det er relevant, skal projektresultater desuden anvendes til markedsføring af bibliotekets ydelser.

Ved enhver omtale af udviklingsprojektet på egen hjemmeside eller ved publicering af resultaterne i dags- og fagpresse skal det fremgå, at projektet gennemføres med tilskud fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker under Styrelsen for Bibliotek og Medier.

5. Juridisk og økonomisk ansvar for projektet

5.1. Den projektansvarliges ansvar

Vær opmærksom på at den projektansvarlige har det juridiske og økonomiske ansvar for gennemførelsen af projektet. Den projektansvarlige har ansvaret for, at al relevant lovgivning overholdes, herunder at projektet ikke strider imod gældende lovgivning eller administrativt fastsatte regler.

Bilag 1. Bedre læsefærdigheder hos unge og voksne

Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2011

Indsatsområde ved ansøgningsterminen 1. november 2010

Indledning

Folkebibliotekerne fokuserer i mange sammenhænge på befolkningens læsekompetencer og gør især en stor indsats for børn. I forhold til livslang læring synes der dog også at være behov for en større og mere fokuseret indsats over for voksne, idet gruppen af læsesvage danskere er på cirka en million. Læsevanskeligheder er således et stort handicap i Danmark. Det gælder i uddannelse og job som det at klare sig som borger og forbruger i hverdagen. Folkebibliotekerne har allerede en række tilbud til den bredt sammensatte gruppe af læsesvage.

Udfordringen er at få bredere og mere direkte kontakt med målgruppen og gøre bibliotekets tilbud relevante og attraktive. Tilbuddene kan for eksempel rette sig specifikt mod ledige eller unge, der er droppet ud af en ungdomsuddannelse på grund af læsevanskeligheder.

Det er samtidig en opgave at få brudt tabuet omkring læsevanskeligheder og i højere grad bygge indsatsen på viden om relevante motivationsfaktorer.

Det vil være oplagt at bygge videre på de gode, tværsektorale erfaringer fra Læselystprogrammet for børn i en ny indsats for de mange voksne, der læser minimalt i dagligdagen og har brug for styrkede læsekompetencer samt mere motivation til lystlæsning. Mange læsesvage unge og voksne har ikke haft succes med de mere traditionelle, formelle læringsmiljøer, der kendetegner folkeskolen og ungdomsuddannelser. Derfor er det relevant at inddrage Læselystprogrammets gode erfaringer med uformelle læringsstrategier og -rum.

Formål

Formålet med indsatsområdet er at motivere læsesvage voksne til at styrke deres læseevner, såvel i fritiden som i arbejdsmæssige situationer.

Der efterlyses projekter med blandt andet disse temaer:

- o Fleksible og praksisnære læseaktiviteter for voksne, f.eks. gennem interessedrevne læseklubber på arbejdspladsen og nytænkning af biblioteksbetjening på arbejdspladser
- o Formidling af nye teknologier og hjælpemidler i uformelle læringsmiljøer
- o Udbredelse af læselyst på mange forskellige platforme, f.eks. nem adgang til bogbidder, lydbøger og lignende i forbindelse med f.eks. fritidsaktiviteter
- o Læsning som en familieaktivitet på tværs af generationer
- o Læsementorordninger for voksne
- o Nye typer af samarbejde med voksenuddannelsescentre og ungdomsuddannelser
- o Stærkere samspil mellem læsning og nye medier ud fra tankegangen om, at bedre mediekompetencer styrker læsekompetencer og vice versa.

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Eva Sønderstrup Andersen, esa@bibliotekogmedier.dk

Bilag 2. Biblioteksbetjening af børn

Indledning

Biblioteker skal være steder, hvor børn kan lære, være og gøre. Alene, sammen med venner eller med familie. Disse to enkle sætninger giver fortsat råstof til bibliotekernes betjening af børn; en opgave, der har stået højt på dagsordenen i flere år. Med anbefalingerne i rapporten om Fremtidens biblioteksbetjening af børn fra 2008 fik dette arbejde endnu mere opmærksomhed. Mange af dens ti bud er blevet indarbejdet i lokale biblioteksstrategier, konceptualiseret og implementeret på forskellig vis.

To år efter offentliggørelse af rapporten er anbefalingerne stadig højaktuelle, og nogle af dem kalder i højere grad end andre på endnu flere konkretiseringer og risikovillige eksperimenter. Det gælder for eksempel leg på linje med andre kulturelle udtryk, nye typer af koblinger mellem leg og børns sprogtilnærmelse samt modelskabende samarbejdsformer mellem folke- og skolebiblioteker, gerne formuleret i fælles udviklingsplaner. Der er også brug for en fortsat afsøgning og indfrielse af det store potentiale i den enkelte børnebibliotekar som playmaker og relationsarbejder. Desuden har børnebibliotekerne med Pallesgavebod.dk fået mulighed for at tilbyde en platform til de digitale indfødte 8- 12årige og en inspirerende ramme for alle børns digitale dannelse.

Med indsatsområdet Biblioteksbetjening af børn opfordrer Bibliotek og Medier folke- og skolebibliotekerne til at afprøve varianter af børnerapportens anbefalinger.

Formål

Formålet med indsatsområdet er at få afprøvet nogle af de mange gode ideer og koncepter, som børnerapporten formulerer.

Derfor efterlyses projekter med temaer som:

- o Stærkere modeller for samarbejdet mellem folke- og skolebiblioteker: Gensidigt forpligtende og handlingsanvisende samarbejdstyper. Fokus kan oplagt ligge på fælles udviklingsplaner om for eksempel læsning eller multimodale kompetencer
- o Formulering af nye kvalitetsparametre i udvælgelse af materialer, herunder legetøj, og i formidlingen af dem
- o Metoder til inddragelse af børn i materialevalg og aktiviteter
- o Afsøgning af børnebiblioteket som læringsrum: Formelle og uformelle læreprocesser samt lærende fællesskaber i biblioteket
- o Børneafdelingens personale som relationsarbejdere, f.eks. i forbindelse med informationssøgning, legeaktiviteter og den praktiske udfoldelse af Pallesgavebod.dk i børneafdelingens daglige formidling.

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Lisbet Vestergaard, lve@bibliotekogmedier.dk

Bilag 3. Biblioteksbetjening af unge

Indledning

Mange unge bruger folkebiblioteket, mens de er under uddannelse. Betydeligt færre unge ser biblioteket som en relevant fritidsarena, der styrker deres muligheder for selv at udtrykke sig og samtidig tilbyder gode rammer for interesserede fællesskaber.

Børnekulturens Netværk har i en rapport fra 2010 formuleret ti anbefalinger for arbejdet med unge og kultur i bred forstand. Anbefalingerne peger blandt andet på, at nye tilbud skal være præget af fleksible rammer, hurtige procedurer, flade strukturer og medindflydelse. Unge er netværksorganiserede, vant til at være interaktive og søger nye organiseringsformer.

Med indsatsområdet biblioteksbetjening af unge opfordres folkebibliotekerne til at udvikle nye formidlingskoncepter og tilbud, der eksperimenterer, involverer og engagerer generation netværk. Projekterne bør tage udgangspunkt i de unges brug af såvel det fysiske som det virtuelle rum og gerne med fokus på ideen om biblioteket som stedet, hvor man mødes om det fælles tredje; den kulturelle oplevelse. Der vil blive lagt vægt på, at projekterne har klare strategier for brugerinddragelse, deltagerkultur og PR.

Et andet vigtigt parameter vil være bibliotekets partnerskaber med aktører, der har tæt kontakt med unge eller utraditionelle tilgange til dem som målgruppe.

Formål

Formålet med indsatsområdet er at få udviklet modeller til at tiltrække samt fastholde nye og forskellige typer af brugere blandt de unge.

Følgende temaer kan indgå:

- o Ung-til-ung-metoden i formidlingen
- o Brugerdreven innovation hvor de unge selv idégenererer og udvikler tilbud
- o Udvikling af bibliotekstilbud til unge uden for det fysiske biblioteksrum, f.eks. i det offentlige rum og på allerede besøgte sites, hvor biblioteket med fordel kan følge en "digital presence"-strategi
- o Tilbud der nytænker og nytolker unges brug og opfattelse af biblioteksrummet som det tredje sted
- o Inddragelse af nye kompetencer, herunder kunstnere, kaospiloter, konsulenter og bogopsættere til at iværksætte, markedsføre og facilitere aktiviteter.

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Ulla Kvist, ukv@bibliotekogmedier.dk

Bilag 4. Fleksibel biblioteksbetjening

Indledning

De seneste års mange lukninger af lokalbiblioteker har vakt en del opmærksomhed hos især politikere og presse. Lukning af filialer er imidlertid ikke den eneste ændring af biblioteksstrukturen, der er foregået i den samme periode. Især i forlængelse af kommunalreformen er der også udviklet en række nye fleksible betjeningsformer.

Med tilskud fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker er der udviklet nye modeller som 'åbne biblioteker', bogbusbooking, afhentningssteder m.m., og med programmet *Biblioteker i hele landet* er nyudviklingen fulgt op med tilskud til udbredelse af disse modeller til flere kommuner. F.eks. er der juni 2010 33 afhentningssteder og 40 lokalbiblioteker med delvis selvbetjening.

Andre tiltag til at lette borgernes adgang til gode mødesteder og adgang til offentlig service er partnerskaber/fusioner med andre typer af institutioner. Det er især sket med borgerserviceydelser og kulturhusfunktioner.

Endelig udvikles der løbende nye elektroniske tilbud til sikring af et bibliotekstilbud, der når borgerne på nye platforme, f.eks. via mobiltelefon.

For yderligere at kvalificere og nytænke biblioteksbetjeningen i alle dele af landet, er der igangsat et forskningsprojekt, der skal afdække borgernes behov for bibliotekstilbud i lokalområder, ligesom projektet *Biblioteket lige ved hånden* afprøver flere nye og eksperimenterende betjeningsformer.

Der er dog ønske om at fortsætte udvikling af endnu flere nye bibliotekstilbud, således at biblioteket kan forblive et både kulturelt og læringsmæssigt tilbud for alle uanset fysisk afstand.

Formål

Formålet med dette indsatsområde er at udvikle nye idéer til biblioteksstrukturer og bibliotekstilbud, der kan komplementere de færre betjeningssteder i lokalområderne og sikre, at bibliotekets tilbud bedst muligt når alle borgere i alle dele af landet.

Der efterlyses projekter med følgende temaer:

- o Sikring af adgang til biblioteket som fysisk mødested, f.eks. ved formaliserede partnerskaber/fusioner med andre typer af institutioner
- o Nye former for sikring af adgang til bibliotekernes materialer, lærings- og kulturtilbud på steder, hvor borgerne færdes, evt. i kombination af elektronisk og fysisk adgang.
- o Nye modeller for integration af borgerserviceopgaver i biblioteket

Bemærk at der ikke længere gives tilskud til udbredelse af allerede udviklede betjeningsformer, som det var tilfældet i programmet *Biblioteker i hele landet*

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Jonna Holmgaard Larsen, jhl@bibliotekogmedier.dk

Bilag 5. Ny formidling i biblioteksrummet

Indledning

Biblioteket agerer i et viden- og oplevelsessamfund i hastig udvikling, hvor bibliotekets formidling af viden og kultur er et centralt omdrejningspunkt. Formidling skal i denne sammenhæng forstås som et samlebegreb for de mange aktiviteter, hvorved biblioteket bringer medierne i spil hos brugerne. En udfordring for bibliotekerne er at udvikle formidlingsformer, som inddrager og aktiverer brugerne. Der er allerede på bibliotekerne en klar tendens til en mere offensiv og spændende formidling af materialer på utraditionelle måder og på forskellige platforme, og formidlingen i fremtidens biblioteksrum skal i højere grad inspirere og overraske.

I rapporten *Folkebibliotekerne i vidensamfundet* fra 2010 er opstillet en model for bibliotekets virksomhed gennem en beskrivelse af fire forskellige "rum" eller universer – læringsrummet, inspirationsrummet, møderummet og det performative rum. Modellen er et udtryk for en vision og et koncept, der både har en digital og en fysisk dimension. En af de helt store udfordringer for biblioteket fremover bliver at åbne for aktiviteter, der kan inspirere til kreativitet og innovation. Det kan biblioteket gennem læring, oplevelse, engagerende møder og muligheder for at udtrykke sig kreativt.

Inspirationsrummet er i rapporten karakteriseret som et rum for meningsfulde oplevelser, dvs. oplevelser der rykker os. Rummet skal åbne for det irrationelle, følelsesmæssige og kaotiske ved at formidle en mangfoldighed af æstetiske oplevelser. Det kan ske gennem fortælling og andre kunstneriske udtryk inden for alle medier, kulturformer og genrer.

Det performative rum er beskrevet som et rum, hvor brugerne i samspil med andre kan få adgang til værktøjer, der understøtter deres kreative udfoldelser. Det performative rum kan også fungere som platform for formidling ved at udgive og distribuere brugernes værker og produkter og ved at stille scener til rådighed for deres udfoldelse.

Formål

Det overordnede formål med indsatsområdet er at udvikle og realisere koncepter/modeller for ny formidling af litteratur og andre kultur- og kunstformer i biblioteksrummet.

Aktiviteter under indsatsområdet kan være:

- o at udvikle bibliotekets formidling af eksisterende medier på nye måder eller at tage formidling af helt nye medier op
- o at bringe forskellige medier i spil for brugerne ved interaktion mellem det fysiske og virtuelle biblioteksrum eller mellem de anvendte platforme
- o at understøtte brugernes kreative udfoldelser og at skabe platforme for udgivelse og distribution af brugernes egne frembringelser
- o at afprøve nye partnerskaber mellem biblioteket, kunstnere, kunst- og kulturinstitutioner eller andre relevante aktører
- o at udvikle og afprøve fælles formidlingskoncepter mellem flere biblioteker

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Christian Søndergård Christensen, csc@bibliotekogmedier.dk

Bilag 6. Skolebiblioteket og ressourceteamet - en dynamo for udviklingen

Indledning

Udviklingspuljens midler anvendes som en strategisk ressource for udviklingen af skolebibliotekerne. Det betyder, at skolebiblioteket ses som en del af den samlede skoleudvikling.

Alle projekter må tydeligt vise, hvordan samarbejdet internt i det pædagogiske servicecenter mellem teamets parter og med ledelsen i særdeleshed er med til at fremme lige netop deres udviklingsprojekt. Det er et krav, at it og andre nye medier indgår som et naturligt redskab/element i udviklingsprocessen, og at en løbende evaluering hele tiden giver mulighed for at justere undervejs. Ligeledes vægtes det, at projektmagerne arbejder i netværk eller samarbejder med uformelle læringsmiljøer herunder folkebiblioteket.

Formål

Der kan gives tilskud til pædagogiske udviklingsprojekter, som bidrager til udviklingen i de pædagogiske servicecentre.

Der efterlyses projekter med temaer som:

o **Læringsmidlernes pædagogiske effekt**

Det er en opgave for ressourceteamet omkring skolebiblioteket at yde rådgivning og vejledning i forhold til valg af undervisningsmidler og det stiller krav til kompetencer og organisering af opgaven på skolerne/i kommunerne. Hvordan løser skolen/kommunen denne opgave, således at valget og brugen af undervisningsmidlerne sker med baggrund i faglige, didaktiske og pædagogiske overvejelser?

o **Arbejdet med at fremme elevens alsidige udvikling**

Faglig og alsidig udvikling går hånd i hånd. Med det nye faghæfte 47 på området er der lagt en god grobund for skolernes arbejde. Hvordan kan skolebiblioteket / det pædagogiske servicecenter være med til at udarbejde og implementere målsætningerne på området. Hvilke konkrete målsætninger kan skolerne/kommunen have på dette område?

o **Skolebiblioteket det pædagogiske servicecenter og de uformelle læringsmiljøer**

De uformelle læringsmiljøer kan med fordel inddrages i opfyldelsen af elevernes læringsmål. Hvordan kan skolen/kommunen ved gensidig indsigt i og dialog mellem skole / kommune og eksempelvis museer, kultur- og naturinstitutioner bygge bro med udbytte for alle parter?

o **Læsning i fagene i 3.- 9. klasse**

Eleverne skal lære at læse vidt forskellige fagtekster gennem skoleforløbet. Ressourceteamet omkring skolebiblioteket er med til at koordinere og samarbejde om at give lærerne konkrete redskaber til dette arbejde. Hvordan arbejdes der med læsning i fagene i skoler/kommuner?

Yderligere information

Yderligere information kan fås hos Lissy Nørgaard, Lissy.Norgaard@uvm.dk